

Financiën

Financiën algemeen

HUIDIGE FINANCIËLE CONTEXT

De huidige financiële situatie van Breda vertoont uitdagingen die zich niet alleen lokaal voordoen, maar juist ook een weerspiegeling zijn van bredere nationale ontwikkelingen. Het huidige perspectief werpt een schaduw vooruit voor de komende jaren, waarin we beperkt zijn in onze financiële middelen. Dit vraagt van ons als gemeentebestuur om scherpe keuzes.

In dit hoofdstuk beginnen we met de huidige financiële situatie en geven we inzicht in de keuzes die het Rijk heeft gemaakt in zijn Voorjaarsnota met betrekking tot gemeenten. De verwerking hiervan vindt plaats met de meicirculaire van het Rijk, waar we als gemeenten nog op wachten.

Invloed van het Rijk

Cruciale factoren die onze financiële vooruitzichten beïnvloeden, zijn de ingrijpende verandering in financieringssystematiek die het Rijk vanaf 2026 oplegt en de opschalingskorting. Deze beleidsverschuiving resulteert in een aanzienlijke reductie van onze financiële middelen. Het Rijk heeft aangekondigd dat gemeenten, waaronder Breda, ongeveer € 3 miljard minder ontvangen. Dit vertaalt zich naar een daling van ongeveer 1% voor onze stad. Concreet betekent dit dat we over ongeveer € 30 miljoen minder inkomsten beschikken om beleid uit te kunnen voeren.

Alle gemeenten worstelen hier mee

Het is van belang om te benadrukken dat deze uitdagingen niet exclusief zijn voor Breda, maar een nationaal vraagstuk vormen waar vrijwel alle gemeenten mee te maken hebben. Desalniettemin, als een stad met ambitieuze doelstellingen, staan we voor de taak om onze beperkte middelen zo effectief mogelijk in te zetten. Dit betekent dat we niet alleen moeten anticiperen op de financiële beperkingen, maar ook moeten nadenken over een herverdeling van onze middelen om onze doelen te realiseren.

Onze financiële positie is daarmee op dit moment als volgt.

MEERJARENPECTIEF

Bedragen x € 1 miljoen

	2025	2026	2027	2028
Stand na decembercirculaire '23	5,95	-7,46	-7,18	-4,81
Autonome ontwikkelingen	-0,56	-0,95	-1,64	-2,70
Raadsbesluiten (Cultuurvisie en HSL)	-1,12	-1,13	-1,13	-1,13
Reeël begroten				
Cao's gemeente	-6,30	-6,40	-6,50	-6,30
Gemeenschappelijke regelingen	-2,16	-2,16	-2,44	-2,70
Jeugdhulp	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00
Kapitaalgoederen	-4,00	-5,00	-5,00	-5,00
Parkeerinkomsten	2,00	2,00	2,00	2,00
Voorziening APPA	-0,40	-0,40	-0,40	-0,40
Windmolens A16 inkomsten	0,25	0,25	0,25	0,25
Update meerjarenperspectief	-11,35	-26,25	-27,04	-25,79

* De Meicirculaire van het Rijk is hierin nog niet verwerkt.

STRATEGISCH INVESTERINGSPLAN

Het Strategische Investeringsplan (SIP) fungeert als onze leidraad voor het plannen, voorbereiden en uitvoeren van investeringsprojecten in onze stad gedurende de komende 20 jaar. Dit is cruciaal om onze doelstellingen, zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie 2040, het bestuursakkoord 'Dichtbij doen, samen sterk vooruit', en diverse sectorale beleidsplannen, daadwerkelijk te realiseren. Als onderdeel van de voorbereiding op deze kadernota hebben we de programmering van onze investeringsprojecten bekeken.

Voor de periode tot 2027 streven we naar een investeringsprogramma met een jaarlijks budget van ongeveer € 100 miljoen. Het realiseren van dit programma vereist dat we gerichte maatregelen nemen om onze uitvoeringscapaciteit op het gewenste niveau te brengen, een uitdaging gezien de krapte op de arbeidsmarkt. Op de lange termijn (vanaf 2027) laat het SIP zien dat aanzienlijk meer investeringsvolume nodig is om onze ambitieuze beleidsplannen, zoals de Omgevingsvisie 2040, te verwezenlijken.

Zoals afgesproken zal de begroting van 2025 een nieuwe update van het SIP bevatten. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan eventuele bijkomende exploitatielasten van de geplande investeringen, de benodigde middelen voor maatschappelijke voorzieningen en (risico's op) verliezen die kunnen ontstaan bij de grootschalige gebiedsontwikkelingen. Op deze manier wordt een integraal beeld geschetst van de financiële consequenties van onze investeringsplannen.

WEERSTANDSVERMOGEN

Op dit moment bedraagt het weerstandsvermogen € 43,1 miljoen en is als volgt samengesteld.

Bedragen x € 1 miljoen

	2024	2025	2026	2027	2028
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	€ 88,6	€ 78,8	€ 82,8	€ 89,6	€ 98,7
Risicoprofiel					€ 55,6
Beschikbaar weerstandsvermogen					€ 43,1
<i>Ratio weerstandsvermogen</i>					1,8

ONTWIKKELINGEN RIJK

De Voorjaarsnota van het demissionaire kabinet biedt enige verlichting. Hierin wordt de opschalingskorting voor gemeenten geschrapt (€ 675 miljoen landelijk). Ook wordt de bbp-systematiek eerder doorgevoerd en financieel gecompenseerd door het Rijk, met uitzondering van het jaar 2025 (€ 675 miljoen landelijk tekort). Dit betekent een extra korting in 2025. Bovendien zijn extra middelen (oplopend naar € 300 miljoen landelijk in 2029) toegezegd voor de stijgende kosten van de Wmo, terwijl de korting op jeugdzorg (landelijk € 511 miljoen) waarvoor het Rijk maatregelen zou aanleveren, is uitgesteld naar 2026. Daarnaast is het indexatiecijfer voor het jaar 2024 (en verder) naar beneden bijgesteld. Ook hiervoor geldt dat de exacte vertaling hiervan volgt bij de meicirculaire vanuit het Rijk, waarop we moeten wachten.

De behandeling van de begroting 2024 vond voor de landelijke verkiezingen plaats. Hierdoor waren op dat moment nog veel onzekerheden. Inmiddels is op 15 mei door de vier onderhandelende partijen in Den Haag een akkoord op hoofdlijnen bereikt. Dit akkoord zal de komende periode verder worden uitgewerkt, maar heeft onmiskenbaar effect op de beschikbare middelen voor gemeenten. Welke effecten dit voor Breda heeft, is nog onduidelijk. We kunnen daarop niet blijven wachten en maken nu al bepaalde financiële keuzes.

VNG-advies

In dit kader heeft de VNG een eerste advies opgesteld over hoe hiermee om te gaan in relatie tot de begroting. Vanwege de

onzekerheid over de ontwikkelingen op korte termijn wordt het advies in twee delen uitgebracht. Het tweede deel volgt na de meircirculaire. Het advies luidt als volgt:

- Bereid ombuigingen voor waartoe in uw gemeente besloten zal worden indien de korting van € 3 miljard vanaf 2026 niet wordt teruggedraaid of verzacht. Breng deze zo goed mogelijk in kaart, maar zet ze nog niet in gang.
- Presenteer deze gevolgen financieel én inhoudelijk zo scherp mogelijk.
- Betrek daarbij het advies van de Taskforce Taken en Middelen, die aangeven vooral te focussen op taken in medebewind. We realiseren ons dat dit voor elke gemeente een eigen afweging vraagt, die tot andere keuzes kan leiden.
- Beschrijf in ieder geval de vijf meest significante ombuigingsmaatregelen, hun consequenties en het taakveld dat daarmee wordt geraakt.

We volgen grotendeels het advies en beginnen hiermee in deze kadernota. We wijken echter af van het advies om volledig de nadruk te leggen op taken in medebewind. Het zou te makkelijk en zelfs niet reëel zijn om alle taken die we voor het Rijk uitvoeren terug te schroeven. We hebben er juist voor gekozen om ons te richten op wat de stad Breda nodig heeft. Daarbij hoort ook een stabiel sociaal vangnet dat bijdraagt aan bestaanszekerheid en investeringen in de groei van de stad.

UITWERKINGEN KEUZES PER PROGRAMMA

Gezien de eerder geschetste financiële omstandigheden, vraagt deze kadernota van ons als gemeentebestuur om samen daadkrachtige richtinggevendende keuzes te maken. Ondanks uitdagende budgettaire beperkingen hebben we bij het maken van deze keuzes vastgehouden aan onze ambitie om te investeren in de groei van onze stad. Vanuit de focus op wat er wel kan hebben we een zorgvuldige afweging en realistische prioritering van onze doelstellingen gemaakt. We willen immers een blijvende impact maken en hebben daarom getracht zo veel mogelijk van onze ambities overeind te houden. Met als streven een evenwicht tussen financiële verantwoordelijkheid, rechtvaardigheid en wederkerigheid.

Hieronder vindt u een overzichtstabel die de uitwerkingen van de kaders per programma weergeeft. Deze tabel biedt een helder inzicht in de prioriteiten en financiële implicaties voor elk programma. De context van de door ons gekozen richtingen vindt u verderop, in de 5 programma's van deze kadernota.

Bedragen x € 1 miljoen

	2025	2026	2027	2028
P1 Vitaal en Sociaal Breda:	7,95	8,50	9,75	9,75
<i>Dorps- en wijkgericht werken</i>	0,20	0,20	0,20	0,20
<i>Fraudebestrijding</i>	0,40	0,40	0,40	0,40
<i>Jeugd</i>	3,50	3,75	5,00	5,00
<i>Onderwijs</i>	0,05	0,05	0,05	0,05
<i>Sport</i>	0,05	0,05	0,05	0,05
<i>Statushouders sneller naar werk</i>	0,50	0,50	0,50	0,50
<i>Werk en inkomen</i>	1,75	2,05	2,05	2,05
<i>Wmo</i>	1,50	1,50	1,50	1,50
P2 Ondernemend Breda:	1,00	1,85	2,10	2,35
<i>Breda Marketing</i>	0,20	0,20	0,20	0,20
<i>Digitalisering</i>	0,10	0,10	0,10	0,10
<i>Evenementen</i>	0,50	0,85	1,10	1,35
<i>Stedelijke ontwikkeling</i>	0,20	0,70	0,70	0,70
P3 Duurzaam Wonen in Breda:	3,42	3,42	3,42	3,42
<i>Energietransitie</i>	0,65	0,65	0,65	0,65

Mobiliteit	0,15	0,15	0,15	0,15
Natuureducatie / dierenweides	0,05	0,05	0,05	0,05
Parkeren	2,57	2,57	2,57	2,57
P4 Basis op Orde in Breda:	1,77	1,82	1,82	1,82
Bestuurlijke boetes	0,08	0,08	0,08	0,08
Klimaatadaptatie	0,15	0,15	0,15	0,15
Openbare ruimte	0,80	0,80	0,80	0,80
Precario	0,04	0,04	0,04	0,04
Vastgoed	0,30	0,35	0,35	0,35
Verhaal van Breda	0,40	0,40	0,40	0,40
P5 Organisatie en Financiën van Breda:	2,27	4,02	4,02	5,02
Organisatie (incl. efficiënter werken)	0,93	2,68	2,68	2,68
Impuls digitalisering	-1,00	-1,00	-1,00	0,00
OZB	2,34	2,34	2,34	2,34
Totaal maatregelen	16,41	19,61	21,11	22,36
Update meerjarenperspectief	5,06	-6,64	-5,93	-3,43

P1: Vitaal en Sociaal

1. TRENDS EN ONTWIKKELINGEN EN DE BETEKENIS VOOR BRED A

In Breda kampen we met diverse uitdagingen binnen het sociaal domein. We zien onder andere een toenemende vergrijzing, een structurele krapte op de arbeidsmarkt voor zorg- en dienstverlening, kostenstijgingen bij zorgleveranciers, meer complexe hulpvragen op jeugd en gezin, een toenemende tweedeling en schuldenproblematiek in de samenleving, inactieve mensen met een uitkering en een grote inburgeringsopgave voor nieuwe Bredanaars. We stellen de uitvoering van sociale wetten zoals de Participatiewet, Jeugdwet, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) centraal. Tegelijkertijd werken we aan een meer integrale aanpak per gezin. Dit betekent dat we goed kijken wat er echt nodig is voor het gezin om een volgende stap te zetten. Onze inzet is gericht op het ondersteunen van mensen met persoonlijke en maatschappelijke uitdagingen. Met als doel hen te helpen zelfstandig te functioneren, hindernissen te overwinnen, betekenisvolle relaties te vormen en een stabiel inkomen te verdienen.

Vergrijzing neemt toe

De kloof tussen zorgvraag en zorgaanbod wordt steeds groter. Eén van de meest prominente oorzaken is de toenemende vergrijzing. Deze heeft verstrekkinge gevolgen. De vergrijzing leidt tot een hogere vraag naar leeftijdsgebonden Wmo-voorzieningen en legt hiermee een aanzienlijke druk op uitvoeringscapaciteit en middelen. De effecten van vergrijzing zijn ook merkbaar in de zorgsector, waar een structurele krapte op de arbeidsmarkt heerst. Dit maakt het moeilijk om gekwalificeerd personeel aan te trekken, wat essentieel is om aan de zorgbehoeften van een ouder wordende bevolking te kunnen blijven voldoen. De financiële consequenties zijn naar de toekomst eveneens aanzienlijk. De kosten voor zorgaanbieders blijven stijgen en tegelijkertijd staan middelen die we hiervoor krijgen - ook na het lezen van de Voorjaarsnota van het Rijk - onder druk. De schaarste op de arbeidsmarkt dwingt ons meer en meer tot andere keuzes, zoals meer datagedreven werken zodat we beter weten waar we op kunnen sturen, betere digitale processen, zodat de dienstverlening soepeler verloopt en meer gezamenlijke inkoop zodat we met onze partners steeds effectiever samenwerken om de juiste zorg te verlenen.

Meer jongeren maken gebruik van jeugdzorg

Ook de Nederlandse jeugdzorg staat voor flinke uitdagingen. Het aantal jongeren dat in Nederland gebruikmaakt van jeugdzorg stijgt aanzienlijk. Waar eerder aan het begin van deze eeuw 1 op de 27 jongeren jeugdzorg ontving, is dat aantal nu gestegen naar 1 op de 8. In Breda zagen we in 2023 een toename van 1000 jongeren in de jeugdzorg ten opzichte van een jaar eerder. Daarbij zijn de kosten voor jeugdzorg van ruim 24 miljoen euro in 2019 gestegen naar ruim 40 miljoen euro in 2023. Dat komt deels omdat we de laatste jaren steeds minder accepteren dat hobbels bij het leven horen. We hebben bovendien weinig mogelijkheden om kritischer te zijn welke jeugdzorg wel of niet vergoed wordt.

Bovendien worden de zorgtrajecten en de wachtlijsten langer en stijgen tarieven. Daarnaast zien we de afgelopen jaren ook een toenemende vraag naar specialistische jeugdzorg en groeit het aantal psychische/psychologische hulpvragen. Het groeiend aantal complexe hulpvragen binnen de jeugd- en gezinszorg vereist een meer integrale aanpak.

Meer mensen aan het werk helpen

Werk hebben biedt niet alleen financiële zekerheid, maar bevordert ook de persoonlijke ontwikkeling, eigenwaarde, sociale contacten en draagt bij aan de samenleving en de economische groei van de gemeente. Het is daarom belangrijk dat onze inwoners een vorm van werk hebben. Dat kan vrijwilligerswerk zijn, maar het liefst een betaalde baan. We zien echter een groeiende afstand tussen de vaardigheden van onze inwoners met een uitkering en de behoeften van de arbeidsmarkt. Deze aansluiting verbeteren we met opleiding en training, en het creëren van kansen voor alle inwoners, ongeacht hun achtergrond. Daarnaast kampt een deel van onze inwoners met meervoudige problemen, bijvoorbeeld op het gebied van bestaanszekerheid en gezondheid. Dit vraagt om een bredere aanpak dan alleen het aanleren van nieuwe vaardigheden. Alle inspanningen ten spijt, is er altijd een deel van onze inwoners dat geen of geen substantiële bijdrage kan leveren aan het arbeidsproces. Hoe groot dat deel is en welke vorm van participatie daarbij het hoogst haalbaar is, brengen we aan de hand van data in beeld.

Aan de slag met schulden

De schuldenproblematiek heeft ook een directe invloed op het welzijn van onze inwoners. Een toenemend aantal huishoudens heeft financiële problemen, wat leidt tot stress en maatschappelijke uitsluiting. Het is daarom van groot belang dat we doorgaan

met preventieve maatregelen en toegankelijke schuldhulpverlening. Kansengelijkheid en bestaanszekerheid staan immers onder druk. Een groeiend aantal inwoners en ondernemers heeft moeite om rekeningen te betalen. Ondanks hard werken voor een inkomen, worden ze geconfronteerd met gestegen energieprijzen, toenemende stijging van kosten en hoge huur- en koopwoningprijzen. Dit heeft directe gevolgen voor hun financiële situatie.

Deze ontwikkelingen vereisen een bredere aanpak en preventieve maatregelen. We concentreren ons op kernwaarden zoals zelfredzaamheid, wederkerigheid en rechtvaardigheid. Door vroegtijdige interventie en ondersteuning kunnen we de vicieuze cirkel van schulden doorbreken en onze inwoners helpen een duurzaam stabiele financiële basis op te bouwen.

Ten slotte

Stilzitten is geen optie. Zonder actie blijven de kosten stijgen en de uitdagingen alleen maar toenemen. Als gemeente is het onze taak om proactief te handelen en adequaat te anticiperen op deze ontwikkelingen, om zo inwoners passend te kunnen blijven helpen. Het streven naar zelf- en samenredzaamheid blijft de leidraad van onze aanpak, terwijl we ook de dringende noodzaak van ingrijpende veranderingen erkennen om onze dienstverlening op lange termijn te waarborgen. Op deze manier blijven we inwoners ondersteunen die het hard nodig hebben.

2. VERTALING NAAR ACTIES

Duurzame toekomst van het sociaal domein

De zorgvraag is in de afgelopen jaren explosief gestegen en alle cijfers wijzen erop dat deze stijging de komende jaren – mede als gevolg van de vergrijzing – alleen maar verder zal toenemen. Zelfs met flink meer extra middelen kunnen we de huidige zorgvraag en de vraag in de komende jaren simpelweg niet aan. Daarbij speelt vooral de krapte op de arbeidsmarkt een rol. Dit noodzaakt ons om het sociale landschap voor een deel opnieuw in te richten: we focussen op zelfredzaamheid, wederkerigheid en sociale rechtvaardigheid. Dat doen we onder andere met een integrale aanpak voor gezinnen met meerdere problemen. Daarbij focussen we ons zoveel mogelijk op preventie. Dat blijven we doen samen met al onze partners in het maatschappelijke veld.

Nieuwe beleidskader Wmo en sociaal domein

We zijn bezig met het opstellen van een nieuw beleidskader Wmo. Zelfredzaamheid, preventie en sociale rechtvaardigheid staan hierbij voorop. We gaan de komende jaren onze beleidsmaatregelen aanscherpen en financieren alleen nog daadwerkelijk geleverde zorg en ondersteuning. Daarmee bouwen we maatregelen die niet direct bijdragen aan zorg af.

Daarnaast gaan we binnen het sociaal domein omschakelen naar zorg voor de groep die dit echt het hardst nodig heeft. Ook gaan we door waar we mee bezig zijn: we maken onze sociale visie af en starten met de transformatie van het sociaal domein, met de bestuurlijke stuurgroep die daarvoor is aangesteld aan het stuur van deze transformatie. Hierbij gaan we veel meer integraal, per gezin, bekijken welke hulp er nodig is.

Efficiëntieverbetering en samenwerking

Om het sociaal stelsel op lange termijn te waarborgen, zetten we in op efficiëntieverbetering in onze organisatie- en programmabudgetten en onze inkoop. Focus ligt op verdere proces- en productoptimalisatie, ondersteund door data gestuurd werken door middel van ICT en AI, gezamenlijke (integrale) inkoop van zorg en diensten, en het verminderen van tijdelijke inhuur. En op betere samenwerking en afstemming, zowel intern als extern. Daarnaast ontwikkelen we samenwerkingsconcepten die anticiperen op zorgbehoefte en daarmee de behoefte aan dure zorgtrajecten verminderen. Dit alles leidt tot besparingen.

Eigen verantwoordelijkheid en preventie

In het indiceren en aanbieden van zorg en diensten leggen we meer nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners. We zijn scherp op wat mensen zelf kunnen en of ze een beroep kunnen doen op hun sociale netwerken. Daarnaast stellen we in verordeningen vast welke activiteiten de gemeente vergoedt en vragen we waar mogelijk en redelijk een inkomensafhankelijke bijdrage voor hulp- en dienstverlening. Ook stoppen we met het aanbieden van de collectieve zorgverzekering. Prioriteit geven aan preventie boven curatief beleid vergt pijnlijke keuzes, maar is essentieel om te voorkomen dat we achter de feiten aan blijven lopen. Zo kunnen we ook in de toekomst wel de zorg blijven leveren aan hen die het het hardst nodig hebben.

Zakelijke benadering

We bekijken rechtmatigheid en doelmatigheid zakelijker. Als uit onze kwaliteitsonderzoeken blijkt dat geld terug te vorderen is,

gaan we dit ook echt doen. We gaan nog actiever sturen op naleving van subsidie-, inkoop- en uitkeringsvoorwaarden, inclusief toezicht op uitvoeringsorganisaties en fraudebestrijding bij participatie, jeugd en Wmo. Activiteiten met beperkte of geen effectiviteit stoppen we.

Verbeter Breda

Verbeter Breda staat centraal in onze voortdurende inzet om de leefomstandigheden en bestaanszekerheid in de aandachtswijken te verbeteren. Met een duidelijke missie voor ogen - het bevorderen van kansengelijkheid en het aanpakken van armoede die van generatie op generatie overgaat - bundelen we onze krachten met bewoners, lokale partners en instellingen. We focussen op wijken die achterblijven op het gebied van inkomen, gezondheid, veiligheid en leefkwaliteit vergeleken met het gemiddelde in de stad.

Als actieve deelnemer aan Verbeter Breda zetten we ons ook in de komende jaren volle bak in voor dit integrale meerjarenproject. We steunen programma-initiatieven die een directe positieve impact hebben op de levenskansen en bestaanszekerheid van onze inwoners. Door de samenwerking met bewoners, onderwijsinstellingen, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties streven we naar duurzame verandering. Gezamenlijk werken we aan een toekomst voor Breda waarin iedereen, ongeacht de wijk waarin iemand woont, gelijke mogelijkheden heeft om een betekenisvol leven te leiden.

Integratie wijkaanpak met Verbeter Breda

We erkennen de noodzaak om armoede te bestrijden en kansengelijkheid te bevorderen. We vinden het belangrijk dat onze wijkaanpak Verbeter Breda een centrale rol speelt. We focussen op preventie en positieve gezondheid. Dat kunnen en willen we niet alleen. Samenwerking met zorgpartners, het bedrijfsleven en onderwijs blijft hierbij essentieel. Daarnaast werken we in de komende maanden verder uit hoe we de doelmatigheid in onze dorps- en wijkaanpak kunnen versterken. Tegelijkertijd blijven we vol investeren in Verbeter Breda en onze aandachtswijken.

Veilige, toegankelijke en gezonde omgeving voor alle inwoners

We blijven ons de komende jaren inzetten voor een toegankelijk Breda. Voor een veilige en gezonde omgeving waarin onze inwoners zoveel mogelijk volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Daarnaast staan voorlichting en preventie op het gebied van drugs en een gezonde leefstijl centraal. We bevorderen diversiteit en inclusie en treden krachtig op tegen discriminatie en straatintimidatie. Samen met de partners in de stad werken we aan een nieuwe gezondheidsvisie, vanuit het perspectief van rechtvaardigheid en wederkerigheid en experimenterend met onze rol als gemeente, door vaker normerend op te treden.

Investeren in de toekomst van onze jeugd

We willen dat onze jeugd en jongeren gezond en veilig kunnen opgroeien in Breda. Dit stimuleren we door te helpen bij het creëren van kansen en perspectieven, het tegengaan van jeugdwerkloosheid en het bevorderen van een gezonde ontwikkeling en participatie in de samenleving. Tegelijkertijd gaan we op een aantal vlakken scherpe keuzes maken omdat we de komende jaren substantieel minder middelen krijgen van het Rijk voor het uitvoeren van deze taken. Dat betekent dat we strenger gaan sturen op de toegang, verder omschakelen van inhuur naar vaste mensen en binnen het waardenetwerk ten aanzien van jeugdhulp kijken hoe we middelen effectiever kunnen inzetten.

Strategieplan Jeugdhulp regio WBO

Komend jaar zetten we verder in op een transformatie van de jeugdhulp binnen de Regio West-Brabant Oost (WBO). We werken aan een proactieve benadering waarbij we jeugdigen en hun ouders ondersteunen bij alledaagse uitdagingen om escalatie van kleine problemen te voorkomen. Dit vereist een integrale kijk op de situatie van de jeugdige en het bieden van hulp 'zo thuis mogelijk', met de regie zoveel mogelijk bij de ouders en de jeugdige zelf. Daarbij zetten we in op normaliseren.

Daarnaast transformeren we naar een Stevig Lokaal Team (SLT), een netwerk van professionals die samenwerken om jeugdhulp preventief, effectief en efficiënt te coördineren. Ons doel is om geleidelijk te groeien naar een strategisch partnerschap dat geïntegreerde jeugdhulp biedt, waarbij we overstappen van een curatief individueel aanbod naar een groepsgericht preventief aanbod. We investeren in de sociale basis om te voorkomen dat meer specialistische jeugdzorg nodig is.

Participatie en armoede

In Breda zijn steeds minder inwoners afhankelijk van een bijstandsuitkering. Desondanks blijft de toegang tot de arbeidsmarkt een uitdaging, vooral voor langdurig werklozen en statushouders. De gemeente zet zich in om deze barrières te verlagen en iedereen de

kans te geven een actieve bijdrage te leveren aan de stad. Zo gaan statushouders het inburgeringstraject en het participatietraject niet meer opeenvolgend doorlopen, maar parallel. Dus naast inburgeren ook aan het werk. En vrijwilligerswerk als opstap naar een baan, in een omgeving die bijdraagt aan de inburgering. Daarnaast blijven we ons inzetten voor een goed aanbod taalonderwijs.

Daarnaast vernieuwen we onze armoedeaanpak. We blijven onze inwoners ondersteunen die dit het hardst nodig hebben. Ook erkennen we de ernst van schuldenproblematiek en de impact ervan op het welzijn van onze inwoners. We richten ons op het versterken van de financiële educatie, het bieden van toegang tot schuldhulpverlening en het stimuleren van financiële zelfredzaamheid.

Onderwijs en talentontwikkeling

In Breda geloven we dat een weerbare en veerkrachtige stad begint bij een krachtige en toekomstbestendige economie. Daarom is het essentieel dat we samenwerken met onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven om onze inwoners op te leiden voor de banen van morgen, onder andere door in te zetten op het aanbod van techniekonderwijs. De onderwijsvisie die we in 2024 presenteren, kent actiepunten om de ontwikkeling en ontplooiing van onze inwoners te bevorderen, in lijn met het beleidskader Jeugd. In de onderwijsvisie staan we voor meerdere keuzes, onder meer ook over rollen en verantwoordelijkheden van de gemeenten in relatie tot de scholen. Het participatietraject voor deze nieuwe visie leert dat er tegengestelde beelden zijn: sommigen zien de school als een plek met diverse zorgvormen, anderen willen graag terug naar de basis van de formele onderwijsbevoegdheden. We bouwen aan gelijke kansen door middel van onze aanpak taal- en laaggeletterdheid en het verbeteren van de samenwerking tussen zorg en onderwijs. Ook investeren we samen met BreedSaam en Building op de ver- en nieuwbouw van onze Bredase scholen.

3. KADERS VOOR BEGROTING 2025

1. **Nieuw beleidskader Wmo:** We stellen een nieuw beleidskader Wmo op. Hierbij staan zelfredzaamheid, preventie en sociale-rechtvaardigheid voorop. We scherpen onze beleidsmaatregelen aan en financieren alleen nog daadwerkelijk geleverde zorg en ondersteuning. Financiële maatregelen bouwen we af.
2. **Eigen verantwoordelijkheid:** De gemeente legt de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners bij het gebruik van zorg en diensten. Dit houdt in dat er een kritische beoordeling plaatsvindt van de zelfredzaamheid en het beroep op sociale netwerken, met waar redelijk en mogelijk, een wettelijke inkomensafhankelijke bijdrage voor hulp- en dienstverlening.
3. **Gezondheid:** De gemeente zet zich met een beperkt budget in voor een veilige en gezonde omgeving, met de nadruk op voorlichting en preventie. Het beleid is gericht op het stimuleren van een gezonde levensstijl.
4. **Verbeter Breda en de wijkaanpak:** Armoede wordt integraal aangepakt met een wijkaanpak die zelfredzaamheid bevordert. We zijn kritischer op de ondersteuning van wijk- en dorplatforms en leggen de nadruk op eigen initiatief voordat gemeentelijke middelen worden ingezet, met als doel de zelfredzaamheid van de initiatieven bij de wijk- en dorplatforms te bevorderen.
5. **Proof of concept SLT:** De regionale samenwerking in regio West Brabant Oost heeft niet het gewenste resultaat opgeleverd om op 1 januari 2025 de Stevige Lokale Teams (SLT) regionaal te implementeren. Als Breda willen en moeten we veranderen, en zetten we nu al stappen in die richting door een proof of concept van het SLT in het gebied Noordwest in Breda te implementeren.

6. **Aanpak niet-essentiële (medische) interventies:** De gemeente stopt met het vergoeden van niet-essentiële (medische) interventies om onnodige medicalisering tegen te gaan. Prioriteit wordt gegeven aan preventie, een gezonde levensstijl en duurzame oplossingen om kosten op lange termijn te besparen.
7. **Efficiëntieverbetering:** De gemeente streeft naar optimalisatie van organisatie- en programmabudgetten door data gestuurd te werken en ICT en AI in te zetten, gezamenlijke (integrale) inkoop te bevorderen en tijdelijke inhuur te verminderen en stappen te zetten op weg naar een verbeterde ketenoverstijgende dienstverlening. Dit leidt tot kostenbesparing en verhoogde productiviteit.
8. **Betere samenwerking:** Door betere samenwerking en afstemming, zowel intern als extern, streeft de gemeente naar kostenbesparing. Dit omvat het integraal ontwikkelen van concepten die anticiperen op zorgbehoeften en zo de vraag naar dure zorgtrajecten verminderen.
9. **Kritische blik op uitvoering:** De gemeente voert wettelijke taken uit met een kritische blik op het niveau van dienstverlening. Met extern onderzoek kijken we wat terug kan naar de basis en sluiten we aan bij landelijke standaarden.
10. **Versterken centrumrol:** Als centrumstad wil Breda haar invloed in de regio versterken door efficiëntie te verbeteren en meer diensten uit te voeren voor omliggende (Baronie)gemeenten.
11. **Verder verzakelijken rechtmatigheid:** De gemeente hanteert een strikte naleving van voorwaarden en toezicht op uitvoeringsorganisaties, met aandacht voor fraudebestrijding en het stopzetten van ineffectieve activiteiten.

P2: Ondernemend Breda

1. TRENDS EN ONTWIKKELINGEN EN DE BETEKENIS VOOR BREDA

Technologische ontwikkelingen drijven onze toekomst

De snelle opvolging van technologische ontwikkelingen drijft de economische toekomst van Breda voort, aangedreven door de grenzeloze mogelijkheden van kunstmatige intelligentie (AI) en de impact van robotisering. Het staat onomstotelijk vast dat deze innovaties ook de Bredase arbeidsmarkt gaan veranderen. Naast het transformeren van de arbeidsmarkt bieden deze ontwikkelingen nieuwe mogelijkheden voor groei en vooruitgang. De stad heeft zich de laatste jaren ontpopt tot een levendige broedplaats voor Toegepaste Technologie en Creativiteit. We zijn daarmee een stad van oplossingen. In Breda komen ondernemers, kennisinstellingen en talenten samen om innovatieve ideeën om te zetten in praktische toepassingen. Dit is essentieel, want de komende jaren staan we voor een aantal transities, onder andere op het gebied van klimaat, duurzaamheid, wonen, technologie, elektriciteit, zorg en arbeidsmarkt. Deze transities vragen om slimme oplossingen.

Het innovatiedistrict, ons nieuwe suiker!

We erkennen de unieke troeven die in het economisch DNA van onze stad verweven zijn. In combinatie met onze gunstige geografische ligging oefent dit aantrekkingskracht uit op nationale en internationale bedrijven. De overgang van de traditionele industrie naar een kenniseconomie, gestuwd door innovatieve zakelijke dienstverlening, vraagt om een eigen plek in de stad. Het innovatiedistrict is voor Breda in de komende decennia de motor van onze economische vooruitgang, vergelijkbaar met hoe suiker ooit de drijvende kracht was achter de economische bloei. Dit district vormt straks de nieuwe levensader van de stad, die niet alleen innovatie stimuleert, maar ook een duurzame toekomst waarborgt.

Met de triple helix benadering banen we het pad van het mogelijke succes van dit gebied. De samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen zorgt voor een unieke synergie die essentieel is voor de ontwikkeling van het innovatiedistrict. De gemeente speelt hierin op dit moment een aanjagende en faciliterende rol, terwijl de lokale bedrijven en onderwijsinstellingen zoals BUAs, Avans, Curio, De Rooi Pannen, St. Joost en de KMA de aansluiting op deze ambities steeds beter weten te maken.

Onze bestaande bedrijven hebben de afgelopen jaren laten zien dat ze met hun rijke ervaring en steeds beter gevestigde netwerken een solide basis bieden voor het opzetten van het innovatiedistrict. Ze zijn niet alleen de economische pijlers, maar dienen ook als de voedingsbodem voor startups en spin-offs van de kennisinstellingen. Deze bedrijven zijn cruciaal voor het omzetten van theoretische kennis in praktische toepassingen.

Regio

Er liggen grote uitdagingen in de regio, zoals de druk op regionale woning- en arbeidsmarkt, het versterken van het economisch vestigingsklimaat, het mobiliteitsvraagstuk, de schaarste op het elektriciteitsnet, het vergroten van de kwaliteit van de leefomgeving en een duurzame toekomst. Met een scherpe focus en samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid, zijn we ervan overtuigd dat Breda zich succesvol aanpast aan toekomstige ontwikkelingen. Mondiale veranderingen zoals nieuwe technologieën, klimaat- en energievraagstukken, en verschuivingen in economische machtsverhoudingen vragen om aanpassingsvermogen en innovatie.

Regionale samenwerking is van cruciaal belang om op grotere schaal gezamenlijke uitdagingen aan te pakken en kansen te benutten die de capaciteiten van individuele gemeenten overstijgen. Dat doen we onder andere met de middelen uit de regiodeal. We bundelen onze krachten en pakken vanuit de Baronie met Hart van Brabant in de SRBT complexe thema's zoals woningbouw, werklocaties, wateropgave, natuurontwikkeling, verduurzaming en mobiliteitstransitie beter, zorgvuldiger en gemeente overstijgend aan. Ook verkennen we waar we samen met onze zuiderburen iets voor elkaar kunnen betekenen. Tegelijkertijd moeten we keuzes maken waar we onze kostbare tijd, mensen en middelen in de regio op inzetten.

Cultuur

Met het net vastgestelde cultuurbeleid 'Stad van Creatief Talent', zetten we in op een sterke culturele basis en richten we ons specifiek op de jeugd- en jongerencultuur en talentontwikkeling. We hebben samen met culturele organisaties, makers, het onderwijs en het bedrijfsleven scherpe keuzes gemaakt. Keuzes die hebben geleid tot een modern beleidskader met als doel om bewoners, bezoekers, talenten, bedrijven en internationals te verbinden. De nieuwe visie past bij onze ambities op het gebied van

stedelijke ontwikkeling en sluit naadloos aan bij ons economisch beleid. Het versterkt ons profiel als stad van Toegepaste Technologie en Creativiteit, waar we de komende jaren als Breda samen met het culturele veld verder aan bouwen.

We richten ons op talentontwikkeling van jonge makers en sluiten aan bij het opleidingsprofiel van de stad gericht op Toegepaste Technologie en Creativiteit. Daarnaast werken we onder meer aan de toekomst van cultuurhuisvesting en een nieuwe structuur voor cultuursubsidies. Met dit beleid bouwen we verder aan een levendige en creatieve stad, waar kunst en cultuur voor iedereen toegankelijk zijn en waar talent bloeit.

2. VERTALING NAAR ACTIES

Focus op TT&C en ons innovatiedistrict

Breda staat bol van ondernemerschap en is altijd in beweging, klaar om zich aan te passen aan de dynamische wereld. Onze historische binnenstad blijft een parel, maar we kijken ook vooruit naar de fundamenten waarop we verder willen bouwen. Dat vraagt om een langjarige focus op de uitvoering van onze ambities. We zetten met onze kwaliteit, mensen en middelen in op een economie, waar innovatie en creativiteit centraal staan. Dat vraagt om een inzet op het transformeren van bestaande bedrijventerreinen en de noodzaak om het aanzetten van nieuwe werklocaties te versnellen. Zonder extra plekken voor bedrijven kunnen ze hier tenslotte ook niet landen.

Breda staat aan de vooravond van een economische transformatie. Kijkend naar voorbeelden zoals het BioScience park in Leiden, leren we dat een duidelijke focus en strategische keuzes kunnen leiden tot een gebied met een langdurige positieve impact. Dit vraagt ook om een lange adem. Door het opzetten van ons eigen innovatiedistrict, willen we de komende decennia een sleutelrol spelen in het creëren van een hotspot voor Toegepaste Technologie en Creativiteit. We bieden ruimte aan ondernemers die in deze nieuwe stroming thuis zijn en traditionele activiteiten transformeren naar de economie van morgen. We werken samen met kennisinstellingen om talenten op te leiden en aan Breda te binden. Hoewel we voor onze basisdienstverlening toegankelijk blijven voor alle ondernemers, betekent onze focus op Technologie, Talent en Creativiteit (TT&C) ook dat we selectiever zijn in het bieden van extra ruimte en aandacht. En we zetten die evenementen in de etalage die passen bij ons TT&C-profiel.

Bruisende binnenstad

De binnenstad van Breda bruist, en hoe! Het historische stadshart met zijn diverse aanbod aan winkels, horeca en talrijke evenementen trekken zowel lokaal als (inter)nationaal veel bezoekers aan. We zijn trots op wat we samen met onze ondernemers in de afgelopen jaren hebben opgebouwd en bereikt. Niet alleen de stad plukt hier de vruchten van maar ook onze ondernemers zelf hebben hiervan profijt. In ons economisch beleid gaan we daarom meer nadruk leggen op wederkerigheid. We willen bevorderen dat ondernemers iets terug doen voor onze stad. Als gemeente dragen we zelf met onze uiteenlopende dienstverlening bij aan een aantrekkelijke, schone en veilige binnenstad. We ontwikkelen beleid dat wederkerigheid bevordert, waarbij ondernemers die profiteren van onze mooie binnenstad ook investeren in de gemeenschap. Op deze manier laten we ook de ondernemers bijdragen aan de uitstraling en leefbaarheid van de binnenstad.

Verder bouwen aan ons profiel

Na de lancering van Breda Brengt het Samen hebben we veel energie gestoken in het verspreiden van dit gedachtegoed onder onze inwoners, partners en instellingen. En met succes, want het eigenaarschap van dit verhaal reikt nu ook verder dan de muren van het stadskantoor. Het verhaal van Breda en de 3G's – grenzeloos, groen en gastvrij – zit inmiddels in het DNA van onze stad en is voelbaar in alles wat we doen.

Daarmee breekt er een nieuwe fase aan in het verder bouwen aan ons profiel. In onze marketingaanpak blijven we ons richten op de ontwikkeling van het Bredase imago van een gastvrije, grenzeloze en groene stad, die zowel voor toeristen, talenten, inwoners als bedrijven aantrekkelijk is. BredaMarketing neemt hierin het voortouw. We bouwen onze rol als aanjager en initiatiefnemer op dit gebied verder af. Daarom zetten we de komende maanden de laatste stappen om het Verhaal van Breda stevig te verankeren. De gemeente gaat zich concentreren op het verder versterken van het economische profiel van TT&C, het stimuleren van het innovatiedistrict en het realiseren van een stad in een park. Tegelijkertijd geven we de opdracht aan BredaMarketing om meer focus aan te brengen en een efficiëntieslag te maken waardoor ze uit kunnen met minder middelen.

Cultuur op de kaart gezet

Kunst en cultuur helpen Breda te groeien. Onze nieuwe cultuurvisie is gericht op het ontplooiën van de creativiteit van jonge

makers die bijdragen aan die groei van de stad. Door een aantrekkelijk cultuuraanbod te creëren, verbinden we bewoners, bezoekers, talenten, bedrijven en internationale gemeenschappen met elkaar. Dit blijven we de komende jaren doen.

Samen met lokale talenten ontwikkelen we ons culturele aanbod. Hierbij leggen we de focus niet alleen op het versterken van de culturele sector, maar ook op de synergie met het lokale economisch beleid en onze urban sports, en op ons profiel als stad van Toegepaste Technologie en Creativiteit. We hebben de fundamenten gelegd, en we koesteren wat nu wordt opgebouwd. Toch zijn we kritisch ten aanzien van extra uitgaven en maken we weloverwogen keuzes om duurzame groei te waarborgen. Daarom vullen we de plannen voor het verder vergroten van de zichtbaarheid van cultuur - in samenwerking met Breda Marketing - anders in. We gaan op een creatieve manier op zoek naar mogelijkheden om de culturele sector in de schijnwerpers te zetten.

Baronie en Tilburg

We laten onze bestuurlijke samenwerking volgen op maatschappelijke structuren en patronen. Daarbij dansen we op verschillende bestuurlijke schalen, omdat de maatschappelijke opgaven verschillende niveaus kennen. Vanuit deze dubbele gedachten werken we aan het versterken van de samenwerking in de Baronie, ons daily urban system. En zoeken we vanuit die stevige basis in de Baronie het partnerschap met de regio Tilburg, in Hart van Brabant. Dit doen we al in het kader van de stedelijke ontwikkelingsopgave. Maar ook op andere terreinen zoals veiligheid en leefbaarheid.

Onze verdere samenwerking met Tilburg blijft van groot belang. Want door samen te staan, blijven we aantrekkelijk voor bewoners, bedrijven en bezoekers. We kunnen de komende jaren veel van elkaar blijven leren en deze samenwerking maakt ons minder kwetsbaar. Samen kunnen we onze lobby naar het Rijk en de provincie en Brussel krachtiger neerzetten.

3. KADERS VOOR BEGROTING 2025

1. **Economische focus op TT&C en innovatiedistrict:** We zetten nadrukkelijk in op TT&C, een duidelijk economisch profiel dat de ontwikkeling van Toegepaste Technologie en Creativiteit stimuleert. We geven daarbij ruim baan aan de ontwikkeling van het innovatiedistrict. Tegelijkertijd zijn we kritisch, wie bijdraagt aan onze ambities krijgt extra aandacht; voor de rest richten we ons op een basisdienstverlening.
2. **Werklocaties:** We transformeren bestaande werklocaties en bedrijventerreinen en creëren ruimte voor nieuwe bedrijvigheid.
3. **Verder bouwen aan cultuur:** Door samen te werken met lokale kunstenaars en makers bouwen we verder aan een vernieuwd cultureel aanbod dat bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van de stad. Gemaakte afspraken houden we overeind.
4. **Wederkerigheid in de binnenstad:** We ontwikkelen beleid dat wederkerigheid bevordert, waarbij ondernemers die profiteren van de binnenstad ook investeren in de gemeenschap en we laten ondernemers bijdragen aan de uitstraling en leefbaarheid van de binnenstad.
5. **Heldere marketingstrategie:** We zetten een volgende stap in onze profilering en focussen ons als gemeente primair op TT&C. We herpositioneren onze aanjagersrol op het verhaal van Breda en laten het aan BredaMarketing over

om het verhaal van Breda in de etalage te zetten. Tegelijkertijd geven we ze de opdracht mee om focus aan te brengen.

P3: Duurzaam Wonen

1. TRENDS EN ONTWIKKELINGEN EN DE BETEKENIS VOOR BREDA

Groeiende stad

Als de negende gemeente van het land biedt Breda met haar historische binnenstad, karakteristieke dorpen en eigentijdse wijken een buitengewoon aantrekkelijke omgeving om te wonen, te werken en te ontspannen. En we willen graag dat dit zo blijft. Met ruim 125 hectaren binnenstedelijke ontwikkeling, waaronder iconische locaties zoals de Koepel in de Oostflank, Gasthuisvelden, Seelig en 't Zoet, groeit Breda de komende jaren nog verder. En dat is fantastisch nieuws, want de groei van onze stad heeft talloze positieve effecten.

Deze groei draagt bij aan een dynamische en veerkrachtige economie. Het creëert een vestigingsklimaat dat bedrijven en investeerders aantrekt. Hierdoor creëren we meer werkgelegenheid en een bloeiende lokale arbeidsmarkt. Dit bevordert innovatie en ondernemerschap en maakt van Breda een ware broedplaats voor vernieuwende ideeën en bedrijvigheid. Al deze positieve ontwikkelingen zorgen voor een krachtige impuls die onze stad verder op de kaart zet.

Tekort aan woningen

De Nederlandse woningmarkt zit muurvast, en ook Breda ervaart een nijpend tekort aan passende woningen. Veel starters, alleenstaanden en tweeverdieners met een modaal inkomen hebben hier last van. Deze groepen zijn de motor van onze economie en het fundament van onze samenleving. Het is cruciaal dat zij zich in onze stad en dorpen kunnen blijven vestigen.

Wonen was niet voor niets het eerste hoofdstuk in ons bestuursakkoord: we zijn vastberaden om de woningmarkt van Breda meer toegankelijk te maken. Betaalbaar wonen staat daarom hoog op onze agenda. Nieuwe woningen moeten niet alleen financieel bereikbaar zijn, maar ook voldoen aan de behoeften van de huidige tijd. We vinden het belangrijk om de unieke karakteristieken van onze wijken en dorpen te behouden, met actieve betrokkenheid van de lokale gemeenschap. Daarbij is snelheid geboden, gezien de lange wachtlijsten en hevige concurrentie op de woningmarkt, waardoor jongeren langer thuis wonen of verhuizen naar onze buurgemeenten. Ook het effect van de krappe woningmarkt op de (toekomstige) leefbaarheid van onze dorpen is groot. Bovendien moeten we rekening houden met de groeiende woon-zorgbehoefte. Het aantal ouderen groeit en ouderen wonen steeds vaker langer zelfstandig thuis, waardoor de vraag naar zorgwoningen oploopt.

De uitdagingen zijn veelzijdig. Zo bemoeilijken hoge woningprijzen het aantrekken en behouden van gekwalificeerd personeel. En kampt de bouwsector met materiaaltekorten die de bouw van nieuwe woningen vertragen. De toenemende vraag naar elektriciteit legt druk op het energienet, en stikstofregulering kan de ontwikkeling van nieuwe woningen beperken. Ook wordt al gesproken over schaarste aan drinkwater. We moeten deze hindernissen overwinnen om onze visie op wonen te realiseren.

Mobiliteit en bereikbaarheid

De dynamiek van een groeiende stad als Breda, met een toename van inwoners, winkels, voorzieningen, horeca en bedrijven, vraagt veel op het gebied van mobiliteit. Dankzij onze strategische ligging zijn we een aantrekkelijk knooppunt voor reizen naar Oost-Brabant, de Randstad en onze zuiderburen in Antwerpen en Brussel. Onze bereikbaarheid per (internationale) trein kan beter. We werken samen met buursteden aan de ontwikkeling van snelfietsroutes en zorgen dat het centrum ook met de auto goed bereikbaar is. De stad en haar wijken en dorpen zijn uitstekend toegankelijk per fiets en we creëren steeds meer mogelijkheden om de fiets ook kwijt te kunnen in het centrum. Echter, de verkeersdruk rondom het centrum neemt toe. Onze huidige parkeervoorzieningen zijn essentieel voor zowel bewoners als bezoekers. We streven ernaar om voldoende parkeergelegenheid te bieden en kijken daarom integraal naar een parkeervisie voor de binnenstad.

De Noordelijke rondweg speelt een cruciale rol in de verkeersdoorstroming van Breda en de regio. Met bijna evenveel verkeersbewegingen als op de A27, functioneert deze weg als een langzaam rijdende snelweg met verkeerslichten door onze stad. We hebben al veel inspanningen geleverd om deze weg te verbeteren en een vlotte doorstroming te bevorderen: we hebben verkeersopstoppingen verminderd, kruispunten geoptimaliseerd en de verkeersveiligheid bevorderd. Toch hebben we het maximum bereikt van wat met slimme oplossingen binnen de huidige situatie mogelijk is. Onze ambities voor de Noordelijke rondweg zijn duidelijk: een ingreep die niet alleen noodzakelijk is om Breda bereikbaar te houden, maar ook de groei van de stad te ondersteunen. Hiervoor blijven we in gesprek met het Rijk.

Klimaat en natuur

We ervaren elk jaar weer meer de verandering van het klimaat: het is te heet, te nat, het water loopt niet weg. De aarde warmt op, droogteperioden nemen toe, hevige neerslag komt vaker voor, en de stikstofuitstoot heeft een aanzienlijke impact op onze natuur. Dit zijn slechts enkele voorbeelden van de wereldwijde gevolgen die we ervaren. Tevens groeit wereldwijd het besef dat er dringend actie vereist is. Met snelle innovaties en slimme maatregelen kunnen we veel bereiken.

Breda is al jaren proactief bezig met de uitdagingen van klimaatverandering. We zetten stappen om de impact te verminderen en passen de stad aan de nieuwe omstandigheden aan. Onze inwoners, instellingen en ondernemers zien de noodzaak om de stad duurzamer te maken en te beschermen tegen deze bedreigingen. Veel mensen investeren hier ook al in. We streven ernaar om onze stad verder te vergroenen en volledig klimaatneutraal te maken. We houden vast aan onze ambities op natuurontwikkeling. Ook onze klimaatambitie staat vast, maar we moeten ook realistisch zijn. De arbeidsmarkt is krap, vooral op het gebied van duurzaamheid en vergroening. Deze trend houdt naar verwachting aan. Dit geldt niet alleen voor ons, maar ook voor onze partners met wie we deze ambitie willen realiseren. Deze nationale trend kan Breda alleen niet keren. Bovendien is het tekort op het energienet niet zomaar opgelost en zal netcongestie de mogelijkheden om te verduurzamen de komende jaren beperken. Dit vereist een nationale aanpak. Al deze factoren bemoeilijken het behalen van de doelstelling voor 2044.

2. VERTALING NAAR ACTIES

Stedelijke ontwikkeling

We gaan door met het bouwen aan Breda en haar dorpen. De herontwikkeling van de iconische Koepel is de start van het gebiedsontwikkelingstraject Centrum Oost. Op Gasthuisvelden vormt zich de komende jaren een nieuw stadspark en met de aankoop en ontwikkeling van 't Zoet voegen we een heel nieuw gebied toe aan de binnenstad van Breda. En samen met de inwoners van Bavel hebben we de gebiedsvisie Bavel opgesteld, met de ambitie dat er in 2040 duizend nieuwe woningen zijn bijgekomen in Bavel. We zitten de komende jaren niet stil, maar we zijn ook niet blind voor de consequenties van deze groei. Daarom is het soms nodig om onze stedelijke ontwikkelingsprojecten te temporiseren en te zorgen dat de voorzieningen meegroeien met de groei van Breda.

Onze stedelijke ontwikkeling wordt van topkwaliteit

Breda gaat de komende 15 jaar significant veranderen in het centrum. Daarbij staat kwaliteit op nummer 1. Neem bijvoorbeeld 't Zoet. Daar voegen we in de komende jaren een heel nieuwe dimensie toe aan onze stedelijke structuur. We kiezen voor ontwikkelingen waar topkwaliteit en betaalbaarheid voorop staan. We streven naar een hoogstedelijke wijk die professionals aantrekt die gepassioneerd zijn om te werken in de Toegepaste Technologie en Creativiteit (TT&C) sector.

Deze ontwikkeling omvat meer dan alleen het bouwen van nieuwe structuren. We creëren een omgeving waar we met een goed programma echt iets willen toevoegen aan onze stad. Het gaat er niet alleen maar om dat elk gebouw van buiten een statement maakt, maar ook wat er in en om die gebouwen gebeurt op het gebied van wonen, werken en recreëren. Hiermee willen we nieuwe kansen voor de toekomst van onze stad verzilveren.

In deze nieuwe uitbreiding van Breda ontwerpen we gebouwen en openbare ruimtes met het oog op leefbaarheid en duurzaamheid. Hiermee voeden we zowel de zakelijke dynamiek als de creatieve geest. We zorgen dat de architectuur niet alleen functioneel is, maar ook esthetisch zo aansprekend is dat het ons op de kaart zet. De gebouwen met hun unieke ontwerp vormen een symbool van de groei en vooruitgang van de stad. Het is onze visie dat deze nieuwe wijk de standaard zet voor toekomstige ontwikkelingen en actief bijdraagt aan het profiel voor ons innovatiedistrict. Hiermee zet Breda zich als een vooraanstaande stad op de kaart.

Wonen

In de door het college gepresenteerde nieuwe woonvisie kijken we vanuit twee perspectieven naar wonen in Breda in 2040. In het centrum willen we het hoogstedelijk en dynamisch woonmilieu versterken en uitbreiden. In de wijken en dorpen kiezen we voor een meer lokale aanpak om te zorgen dat deze vitaal blijven. Dit doen we op basis van de bestaande woningvoorraad en demografische ontwikkelingen, waarbij we het karakter van onze dorpen en wijken respecteren. Zodat mensen wooncarrière kunnen maken in hun wijk of dorp. Met deze twee perspectieven realiseren we woningen voor bewoners met verschillende leefstijlen, ongeacht hun inkomen, huishoudensamenstelling of leeftijd.

Met onze vernieuwde woonvisie spelen we in op de hedendaagse woonbehoeften. De demografische veranderingen vragen om meer zorg en ondersteuning in de eigen leefomgeving. We constateren ook dat in sommige wijken de kansengelijkheid en leefbaarheid onder druk staan en zien hier de noodzaak voor een meer diverse bewonerssamenstelling.

Ons doel is een toekomst waarin elke inwoner van Breda toegang heeft tot betaalbare en kwalitatieve huisvesting, ongeacht economische of sociale achtergrond. We zetten ons in voor de bouw van betaalbare, duurzame woningen zodat ook de verpleegkundige, brandweerman en automonteur in Breda kunnen blijven wonen. De 30/40/30-verdeling (30% sociale huur, 40% middeldure huur en sociale koop, 30% vrije sector) blijft het uitgangspunt. Ook willen we een alternatieve manier van wonen bieden, gericht op gemeenschapsvorming. We verleggen onze focus van collectief bouwen naar focus op collectief wonen. Met de nadruk op samen leven, elkaar ontmoeten en voor elkaar zorgen. Hiermee sluiten we aan op de toenemende behoefte van onze inwoners aan meer collectieve en innovatieve woonvormen en de noodzaak voor het verbeteren van de zelf- en samenredzaamheid van bewoners.

De implementatie van onze woonvisie is allesomvattend; we nemen de bredere context van wonen in ogenschouw, inclusief sociale en economische aspecten die de leefbaarheid beïnvloeden. We vragen ons af wat een wijk werkelijk nodig heeft en hoe we daarin kunnen voorzien. Door samen te werken met partners, beleidsmakers en de gemeenschap streven we naar innovatieve oplossingen die de levenskwaliteit verhogen en bijdragen aan een duurzame toekomst voor onze dorpen en wijken.

Mobiliteit en parkeren

We bouwen de komende jaren verder aan Breda. Grootstedelijke gebiedsontwikkelingen en hoogstedelijke keuzes in de woonvisie zorgen voor meer woon en werkruimte. Tegelijkertijd neemt de behoefte aan ruimte voor mobiliteit en parkeren hiermee ook toe. In het kader van deze groei streven we naar een balans tussen toegankelijkheid en betaalbaarheid. Om ook in de toekomst parkeerruimte te kunnen blijven realiseren en daarmee de groei van de stad te kunnen blijven accommoderen, verhogen we komend jaar de parkeertarieven.

We richten de tariefstructuur opnieuw in en differentiëren daarin drie tarieven: 1) binnen het centrum, 2) de singelzone en 3) voor de parkeergarages. In het centrum wordt het tarief voor straatparkeren verhoogd naar 2,70 per uur. De andere tariefswijzigingen werken we uit in de begroting. Naast het verhogen van de tarieven harmoniseren we onze tijdschema's. Hiermee zorgen we dat we het huidige aantal parkeerplaatsen in het centrum kunnen behouden en als de stad uitbreidt waar nodig extra parkeervoorzieningen kunnen treffen. Daarnaast is het ook overzichtelijker voor inwoners en bezoekers en is er minder kans op fouten.

We hebben reeds een duidelijke visie en plannen ontwikkeld om Breda bereikbaar te houden. We blijven de toegankelijkheid van de stad de komende jaren garanderen door het verbeteren van cruciale verkeersknooppunten en het creëren van mobiliteitshubs. Verder zijn onze intenties met de Noordelijke Rondweg bij het Rijk en de Provincie bekend. Zonder cofinanciering kunnen we hier de komende jaren zelf weinig realiseren. Ook brengen we alle kosten voor het aanleggen van laadpalen voortaan in rekening bij de exploitanten van de laadpalen. Inclusief de kosten voor de inzet van de gemeente. Dit past bij het uitgangspunt van wederkerigheid.

Van lokale naar landelijke klimaatplannen

Onze inzet voor het verduurzamen en vergroenen van de stad blijft onveranderd sterk. Zo zijn we bezig met het opstellen van een uitvoeringsagenda Stad in een Park en het aanvragen van de status National Park City voor Breda. Stad in een Park is de uitwerking van de G van Groen van het Verhaal van Breda. Stad in een Park is een paraplu voor alle activiteiten die in dit kader worden georganiseerd en vertelt één verhaal naar buiten. We continueren onverminderd onze inzet op de ontwikkeling van het natuurnetwerk.

Met het realiseren van de EnergieCampus Breda dragen we bij aan het verkleinen van de tekorten op de arbeidsmarkt voor beroepen in de energiesector. De EnergieCampus Breda is het initiatief van Stichting BouwSchool en sluit aan op bestaande onderwijsprogramma's. Samen versterken we dit initiatief om werkenden en aankomende vakmensen in staat te stellen bij te dragen aan de energietransitie.

Daarnaast blijven we ons inzetten om de oorzaken van de klimaatveranderingen aan te pakken. Het realiseren van onze ambitie is vooral afhankelijk van de invloed van factoren buiten onze invloedssfeer. De aanhoudende netcongestie speelt een grote rol in de haalbaarheid van onze duurzaamheidsplannen. En er loopt voor het warmtenet een zoektocht naar leveringszekere, duurzame en

betaalbare warmtebronnen. De tekorten aan personeel in de energiesector, samen met de beperkingen van het energienet en materiaaltekorten, staan onze plannen in de weg. Het zijn zaken waar we zelf in zeer beperkte mate invloed op hebben. We zien daardoor dat het op kortere termijn vaart maken voor een CO2-neutraal Breda in 2044 moeilijker is geworden. Hierop passen we noodgedwongen onze uitvoering aan.

Om voortvarend verdere stappen te kunnen zetten op de energietransitie is er een 'grote verbouwing' van het energienetwerk nodig. Niet alleen in de infrastructuur, maar ook in de regelgeving en het opbouwen van het inzicht in de samenhang der dingen, zoals isoleren, warmte en elektriciteit. Netbeheerders laten weten nog jaren nodig te hebben om het netwerk op orde te krijgen voor de toekomst. In de tussentijd zit Breda niet stil. We zijn lokaal aan de slag om onze optimale lokale energie-architectuur te bepalen en we werken regionaal met RES-West Brabant en partners van het Amerwarmtenet de benodigde transitiepaden verder uit. Ook voeren we waar mogelijk onze wijkenergieplannen uit.

3. KADERS VOOR BEGROTING 2025

1. **Nationale klimaatdoelstelling:** De huidige krapte op de arbeidsmarkt, de netschaarste op het elektriciteitsnet, de onzekerheid van bronnen voor het warmtenet en de onduidelijkheid rond energiewetgeving belemmeren ons om op korte termijn verdergaande stappen te zetten bij het realiseren van klimaatneutraliteit in Breda. Daarom inventariseren we wat op de korte termijn de noodzakelijke en uitvoerbare stappen zijn en welke voorgenomen activiteiten eventueel meer naar achter in de tijd gezet moeten worden.
2. **Prioriteren in gebiedsontwikkelingen:** De vier grote gebiedsontwikkelingen zijn cruciaal voor de duurzame groei van de stad. Er zitten grenzen aan de beschikbare hoeveelheid middelen en capaciteit om ze uit te voeren. Projecten zijn niet alleen kostbaar, maar vereisen ook een aanzienlijke hoeveelheid arbeid die niet altijd voorhanden is. Dat heeft invloed op onze planning en fasering. Bij de begroting komen we hierop terug. Ook zijn we in gesprek met o.a. provincie en rijksoverheid om hier samen op te acteren.
3. **Implementatie van de woonvisie:** We zetten ons in voor de implementatie van de nieuwe woonvisie die met duidelijke richtlijnen aangeeft welke soorten woningen er nodig zijn in specifieke gebieden.
4. **Parkeren:** In ons parkeerbeleid herzien we onze tariefstructuur. We hanteren drie tarieven, waarvan het tarief binnen het centrum voor straatparkeren omhoog gaat naar €2,70 per uur. De rest van de tariefswijzigingen volgt bij de begroting. Ook uniformeren we de tijdschemas en zones om te zorgen dat er minder mensen te maken krijgen met boetes voor het parkeren in een verkeerde zone. Dit alles zorgt dat Breda ook met de auto bereikbaar en toegankelijk blijft en we ook in de toekomst bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen parkeerruimte kunnen blijven realiseren.

P4: Basis op Orde

1. TRENDS EN ONTWIKKELINGEN EN DE BETEKENIS VOOR BRED A

Veiligheid en openbare orde

In de huidige tijd van voortdurende verandering en complexiteit ontvouwt zich een dynamisch landschap van veiligheid, criminaliteit en ondermijning. Dit verdient onze aandacht en vereist actie. Op het gebied van veiligheid en openbare orde zien we de volgende trends.

Ondermijning

Sinds 2019 houden het CBS en het ministerie van Binnenlandse Zaken met het dashboard 'Zicht op Ondermijning' bij hoe ondermijning zich ontwikkelt. Het biedt gemeenten inzicht in patronen op het gebied van vastgoed en drugs in hun wijken en is een belangrijk instrument in de preventieve aanpak van ondermijnende criminaliteit. Eén van de meest zorgwekkende trends blijft de toenemende vermenging van de onder- en bovenwereld, waarbij criminele netwerken zich steeds ingenuer in de legale samenleving weten te nestelen. Deze ondermijning bedreigt niet alleen de integriteit van onze gemeenschap, maar ondermijnt ook het vertrouwen in de rechtsstaat.

Criminele carrières starten op jonge leeftijd

Het begin van criminele carrières op jonge leeftijd is een zorgwekkende trend. De Landelijke Jeugdmonitor 2024 van het CBS toont aan dat tot nu toe 37.500 jongeren verdacht werden van een misdrijf. Daarmee is een kwart van alle verdachten van misdrijven jonger dan 23 jaar. Daarnaast schat het CBS in dat het aantal minderjarigen verdachten (onder de 18) dit jaar rond de 48.000 uitkomt. Dit benadrukt de noodzaak van preventieve programma's om jongeren perspectief te bieden. Om ze daarmee te behoeden voor het verkeerde pad en de aanwas van criminele carrières te doorbreken.

Cybercrime neemt toe

Terwijl de klassieke vormen van misdaad een dalende trend laten zien, is cybercriminaliteit alarmerend in opkomst. Phishing, identiteitsdiefstal en andere vormen van digitale criminaliteit vormen een groeiende bedreiging voor zowel individuen als organisaties. Het is van essentieel belang dat we onze inspanningen op het gebied van cybeveiligheid voortzetten en blijven investeren in technologische en juridische middelen om deze dreigingen het hoofd te bieden. Ter bescherming van zowel onze inwoners als onze ondernemers en instellingen. De consequenties van hacks van publieke en private partijen zijn voor de samenleving steeds groter. Privégegevens komen in handen van derden die hier misbruik van maken. Met financiële en economische schade als gevolg. En een groeiend gevoel van onveiligheid.

Fysieke veiligheid

Naast de opkomst van nieuwe vormen van criminaliteit, hebben we ook te maken met de toenemende impact van bedreigingen op onze fysieke veiligheid die worden veroorzaakt door het klimaat. Extreem weer, zoals hittegolven, droogte en wateroverlast, vormt een groeiende uitdaging. Het is van vitaal belang dat we veerkrachtige maatregelen treffen om ons aan te passen aan deze veranderende omstandigheden en de kwetsbaarheden in onze infrastructuur verminderen.

Maatschappelijke spanningen

Het is cruciaal in deze veranderde tijd om alert te zijn op de toenemende verschillen in meningen en de oplopende politieke spanningen wereldwijd. Volgens het Sociaal en Cultureel Planbureau merkt driekwart van de Nederlanders dat de verdeeldheid groeit, vaak gevoed door scherpe en extreme standpunten in maatschappelijke en politieke discussies. Internationaal gezien leiden spanningen tussen grootmachten zoals de VS, China en Rusland tot complexe situaties die ook Nederland raken, zowel economisch als sociaal. Conflicten zoals die in Oekraïne en het Midden-Oosten hebben eveneens hun weerslag op ons land. Het is daarom essentieel dat we niet voorbijgaan aan de invloed van deze wereldwijde ontwikkelingen op onze stad en regio. Ze kunnen ook bij ons leiden tot verdeeldheid en onrust. Daarom moeten we ons blijven inzetten voor inclusie, dialoog en begrip, als pijlers voor een samenleving waarin iedereen zich verbonden en veilig voelt.

Agressie en geweld tegen ambtsdragers nemen toe

Boa's, politie, hulpdiensten, politieke ambtsdragers en ambtenaren vervullen cruciale rollen in onze samenleving en hun veiligheid is van het grootste belang. Uit recente cijfers van verschillende instanties (politie, justitie, monitor Integriteit en Veiligheid) blijkt dat

geweld tegen deze groepen de afgelopen jaren in Nederland verder is toegenomen. Ook het vorig jaar verschenen rapport 'Indicatoren van agressie en geweld' van de WODC, met indicatoren van agressie en geweld tegen politieambtenaren, brandweerlieden en buitengewone opsporingsambtenaren (boa's), geeft aan dat er een toename is in agressie en geweld tegen deze beroepsgroepen. Het is duidelijk dat geweld tegen ambtsdragers een zorgwekkende trend is die aandacht vereist op alle niveaus van de overheid. Door samen te werken en te investeren in preventie en ondersteuning, streven we naar een veiligere werkomgeving voor al onze ambtsdragers.

Openbare ruimte, stad in een groen park en onze riolering

Ruimte voor ontmoeting, sport, spel en recreatie lijkt zo vanzelfsprekend, maar de coronacrisis heeft duidelijk gemaakt dat dit niet het geval is. De openbare ruimte speelt een essentiële rol in het dagelijks leven van onze inwoners. Het onderhoud van de openbare ruimte (onze wegen, fiets- en voetpaden, bruggen en viaducten, pleinen en straten, speeltoestellen en buitensportplekken), onze groenvoorzieningen en ons riool vergt veel middelen en menselijke inzet. Bovendien zien we in de komende jaren allerlei uitdagingen om dit op niveau te krijgen én te houden.

Als we de openbare ruimte goed inrichten en beheren, dragen we bij aan het realiseren van onze ambitie om een uitnodigende groene stad in een park te zijn. We kunnen de uitdagingen op het gebied van klimaatverandering, energietransitie en woningbouw alleen oplossen door te kiezen voor een geïntegreerde aanpak, waarbij de openbare ruimte een cruciale rol speelt. Het onderhoud van onze openbare ruimte vraagt dus om scherpe keuzes met de juiste focus.

Recent onderzoek toont aan dat de openbare ruimte in Breda meer versteend is dan het landelijk gemiddelde, met 55,3 procent van het publieke terrein geclassificeerd als 'grijs', en dus niet groen! Als we serieus die stad in een park willen worden, ons willen wapenen tegen hittestress en gevolgen van klimaatverandering, en onze burgers een groene en gastvrije openbare ruimte willen bieden, moeten we er anders mee omgaan.

Afval

Breda volgt de doelstellingen van het Rijksprogramma Van Afval Naar Grondstof, waarbij in 2030 het restafval naar nul moet worden teruggebracht. Vóór de coronajaren liep Breda voor op het schema. Maar door de lockdowns en reisbeperkingen nam ook het huishoudafval tijdelijk toe. In de komende jaren willen we de eerder dalende trend weer verder laten doorzetten, terwijl de herbruikbaarheid van de verschillende stromen moet verbeteren.

2. VERTALING NAAR ACTIES

Veiligheid en openbare orde

In het licht van alle ontwikkelingen op het gebied van veiligheid en openbare orde is het van essentieel belang dat we als gemeente proactief en veerkrachtig blijven optreden. Met een integrale aanpak die preventie, handhaving, samenwerking en innovatie omvat. Alleen door gezamenlijke inspanningen kunnen we een veilige en veerkrachtige toekomst voor alle inwoners van Breda waarborgen.

Onze veiligheid is van ons allemaal

Veiligheid is een gedeelde verantwoordelijkheid. Het bevorderen van veiligheid vereist een gezamenlijke inspanning van niet alleen de gemeente, politie, toezicht en handhaving en de burgemeester, maar van alle betrokken partijen in de stad. Het voorkomen van veiligheidsproblemen is een taak van het hele 'elftal', en niet alleen van het repressieve deel. Ook andere maatschappelijke partijen moeten zich betrokken voelen en de overheid moet een sterke positie innemen. Dit gaat verder dan alleen repressieve maatregelen; het gaat om het opbouwen van brede coalities en allianties binnen de samenleving. Breda Brengt het Samen is daarbij een leidend principe: alleen door samen te werken kunnen we een veilige en leefbare stad creëren waarin iedereen zich thuis voelt.

Veiligheidsgevoel in dorpen en wijken omhoog

Het veiligheidsgevoel van onze inwoners vinden we belangrijk. We hebben extra boa's aangesteld om op plekken die door onze inwoner als onveilig worden ervaren meer inzet te plegen. Naast het centrum doen we dat ook in onze dorpen en wijken. We blijven daarmee doorgaan en zijn flexibel met de plekken waar extra inzet op gepleegd kan worden. We kijken daarbij steeds meer met data naar welke aanpak op welke plekken het meest effectief is.

Bewustwording van risico's binnen alle sectoren

Een belangrijk instrument van ons veiligheidsbeleid is onze aanpak van ondermijning. Het is essentieel dat iedereen zich bewust is van zijn rol bij het voorkomen van misbruik, zowel privaat als publiek. Door bewustzijn te creëren binnen alle sectoren kunnen we effectiever optreden tegen ondermijnende praktijken. Denk bijvoorbeeld aan bedrijventerreinen die als dekmantel kunnen dienen voor illegale activiteiten zoals drugscriminaliteit, of aan vakantieparken die worden gebruikt voor het witwassen van criminele geldstromen. Alleen als alle sectoren zich bewust zijn en blijven van de mogelijke risico's kunnen we samen de juiste signalen opvangen en voortijdig barrières opwerpen om misbruik door criminelen te voorkomen.

Waakzaam en weerbaar tegen ondermijning

Breda zet zich in voor een toekomst waarin ondermijning en criminaliteit krachtig worden tegengegaan. De stad blijft alert op de steeds veranderende aard van criminaliteit en investeert in grondige analyses om nieuwe trends en ontwikkelingen te identificeren. Data-analyse speelt een cruciale rol in onze aanpak. Data helpen ons om patronen van criminaliteit te herkennen en te voorspellen. Dit gebeurt altijd met inachtneming van ethische normen en privacywetgeving, om te zorgen dat de rechten van onze inwoners beschermd blijven. Door deze proactieve houding kunnen we snel reageren op veranderende criminele patronen en strategieën.

Naast het gebruik van data heeft de gemeente ook haar fysieke 'voelsprietten' in de lokale samenleving de afgelopen jaren verder verstevigd. We hebben een sterk netwerk opgebouwd om signalen van ondermijning, criminaliteit en mogelijke veiligheidsrisico's vroegtijdig op te vangen. Deze netwerken blijven we ook de komende jaren voortdurend onderhouden en uitbreiden.

We doorbreken criminele carrières

Een cruciale focus ligt op het voorkomen van criminele carrières, vooral onder jongeren. We zien een verontrustende trend waarbij jongeren vatbaar zijn voor de lokroep van het criminele pad, vaak als gevolg van sociale en economische uitdagingen. Met onze aanpak 'Preventie met Gezag' zetten we in op preventie, educatie en gerichte interventies en streven we ernaar deze jongeren te behoeden voor een toekomst in de criminaliteit door alternatieve perspectieven te bieden.

Nieuwe meerjarenplannen lokale veiligheid en RIEC

In Breda stellen we nog dit jaar een nieuw lokaal meerjarenplan veiligheid vast. En ook met de Stuurgroep RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum) werken we aan een nieuw meerjarenprogramma. Dit programma wordt ontwikkeld in samenwerking met regionale partners, waaronder omliggende gemeenten en veiligheidsregio's. Het doel is om een gecoördineerde aanpak te creëren die niet alleen binnen Breda effectief is, maar ook de krachten bundelt met districten en de bredere veiligheidsregio.

Zorgvraagstukken verplaatsen zich

Naast de impact van criminaliteit op onze veiligheid merken we ook een toename van zorgvraagstukken die zich verplaatsen van zorginstellingen naar de buitenruimte. Zo zien we bijvoorbeeld steeds meer escalaties van zogenoemd onbegrepen gedrag in onze samenleving. Het tegengaan van de gevolgen hiervan vereist een geïntegreerde aanpak waarbij zorgpartners en woningcorporaties nauw betrokken zijn. Samen streven we naar een inclusieve en ondersteunende omgeving waarin we vroegtijdig zaken signaleren en daarop de juiste interventies kunnen inzetten.

Veiligheid van onze mensen staat voorop

In Breda is de veiligheid van onze mensen - van boa's tot politieke ambtsdragers, ambtenaren, politie, zorgpersoneel en hulpdiensten - van het grootste belang. Wij staan voor een samenleving waarin respect voor elkaar en de veiligheid van eenieder voorop staat. 'Van onze mensen blijf je af' is niet alleen een leus, maar een principe dat wij actief handhaven. Om de veiligheid van ons personeel te waarborgen nemen we verschillende maatregelen. Zo zorgen we ervoor dat ons personeel getraind is in het herkennen van risicovolle situaties en het hanteren van de-escalatietechnieken. Waar nodig zorgen we voor adequate veiligheidsuitrusting om hen te beschermen tijdens hun werkzaamheden. En er is een systeem van ondersteuning en nazorg voor medewerkers die te maken krijgen met agressie of geweld. We werken nauw samen met politie en justitie om snel en effectief op te treden tegen diegenen die onze mensen bedreigen of aanvallen en er worden juridische stappen ondernomen tegen overtreders. Denk aan het gebruik van straatverboden en gerechtelijke vervolging. Breda blijft zich ook de komende jaren inzetten voor een veilige stad, waarin de veiligheid van onze mensen een prioriteit is en blijft. Samen bouwen we aan een gemeente waarin iedereen, inclusief onze medewerkers, zich veilig en gerespecteerd voelen.

Op orde brengen van onze openbare ruimte

Onze openbare ruimte brengen we stap voor stap op orde. Dat doen we door te investeren in schone en toegankelijke pleinen, en in de ontwikkeling van groene stedelijke gebieden die bijdragen aan groene en gastvrije wijken. Tegelijkertijd zien we ons vanwege de beperkte financiële middelen ook genoodzaakt om de mogelijkheden voor versoering van de openbare ruimte te benutten. Dit kan uiteenlopen van het minder vaak vervangen van bankjes en afvalbakken, het omvormen van gazon naar bermen tot het minder bestrijden van de eikenprocessierups. In de komende periode brengen we de staat van onze buitenruimte stap voor stap per kapitaalgoed in kaart en bepalen we wat nodig is om deze op een aanvaardbaar niveau te houden.

Vastgoed

We stellen minder middelen beschikbaar voor het onderhoud van sportvoorzieningen en we verkopen een deel van ons vastgoed ten behoeve van onze incidentele middelen.

Afval

We zijn hard bezig om onze afvalverwerking slimmer en efficiënter te regelen. Door samen te werken en slim gebruik te maken van wat we al hebben, besparen we waar het kan. Daarnaast kiezen we ervoor om GFT voortaan standaard 2-wekelijks op te halen. Hiermee vervallen de extra rondes in de maanden mei, juni en juli. Dit helpt ons om de kosten laag te houden, terwijl het onze doelen op het gebied van afvalscheiding niet blijkt te beïnvloeden.

De afvalstoffenheffing stijgt komend jaar, zoals afgesproken in het bestuursakkoord, met 2%. We doen onze uiterste best om kosten in de hand houden en blijven creatieve manieren zoeken om deze kostenstijgingen op te vangen. We willen ervoor zorgen dat we goede service blijven bieden en méér afval weer laten hergebruiken. Zonder dat het onze inwoners meer gaat kosten.

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Gelet op het financieel perspectief ontkomen we er niet aan om een verhoging van de OZB voor te stellen. De OZB wordt daarom in 2025 eenmalig verhoogd met 6 procent om te investeren in de stad mogelijk te blijven maken.

Kostendekkende leges

De richtlijnen van rechtvaardigheid, wederkerigheid en zelfredzaamheid zijn de drijvende krachten achter de keuzes in onze kadernota. Deze principes hanteren we de komende jaren ook in de tariefstructuur voor commerciële partijen. We gaan onze leges zoveel mogelijk kostendekkend maken. Onze bouwleges en vergunningen zijn dat al. Dit draagt bij aan een eerlijke verdeling van de kosten. In de komende jaren breiden we dit principe geleidelijk uit naar de leges voor commerciële grote evenementen en horeca. We gaan kleine, lokale evenementen die door vrijwilligers worden gedragen, deels ontzien. Zo willen we de gezamenlijke zin en het vrijwilligerswerk stimuleren.

3. KADERS VOOR BEGROTING 2025

1. **Waakzaam en weerbaar voor veiligheid:** We blijven ons inzetten voor een toekomst waarin ondermijning en criminaliteit krachtig worden tegengegaan. Hierbij werken we steeds meer samen met onze partners op het gebied van veiligheid en onze omliggende gemeenten.
2. **Openbare ruimte:** Vanwege de beperkte financiële middelen gaan we de mogelijkheden voor versoering van de openbare ruimte benutten.
3. **Leges worden kostendekkend:** In de komende jaren worden bijna al onze leges kostendekkend. We hebben daarbij oog voor de kleine, door vrijwilligers gedragen evenementen.
4. **GFT 2-wekelijks ophalen:** De wekelijkse extra rondes voor GFT-afval in de maanden mei-juni-juli komen te vervallen.

5. **OZB:** De OZB wordt in 2025 eenmalig verhoogd met 6 procent om investeren in de stad mogelijk te blijven maken.
6. **Schaalvergroting dienstverlening:** We gaan door met de schaalvergroting van onze dienstverlening op onder andere afvalservice.
7. **Kapitaalgoederen:** Komende tijd brengen we per kapitaalgoed (wegverhardingen, openbare verlichting, riool, bomen, stedelijk groen, civieltechnische kunstwerken en waterwegen en voorzieningen) in kaart wat er nodig is en bepalen we wat vereist is om deze op een aanvaardbaar niveau te houden.
8. **Vastgoed:** We stellen minder middelen beschikbaar voor het onderhoud van sportvoorzieningen en we verkopen een deel van ons vastgoed ten behoeve van onze incidentele middelen.

P5: Organisatie

1. TRENDS EN ONTWIKKELINGEN EN DE BETEKENIS VOOR BREDA

Digitale transformatie

In het huidige, snel veranderende tijdperk is de verdergaande digitalisering een belangrijke factor die steden helpt om bij te blijven met innovatie en dienstverlening. Voor Breda betekent de vooruitgang in digitalisering en automatisering meer dan alleen technologische ontwikkeling; het is een instrument om de dienstverlening te versterken en de stedelijke ambities te verwezenlijken in het licht van de groeiende krapte op de arbeidsmarkt.

Digitalisering als katalysator voor dienstverlening

Digitalisering wordt door ons omarmd als een kans om de interactie met onze inwoners en ondernemingen te verrijken. Via programma's zoals 'Bredata' zet Breda zich in om tegen 2030 een grenzeloze stad te zijn, waar technologie ten goede komt aan iedereen. Het masterplan Bredata richt zich via hardware, software, orgware en mindware op de buitenwereld en het aanleggen van een digitale infrastructuur. Daarvoor moet de binnenwereld ook op orde zijn. Denk dan bijvoorbeeld aan het maken van dataplatforms voor onze digital twin, onze digitale tweeling van de stad, die ons gaat helpen om sneller en met meer inzicht besluiten te nemen.

Intern biedt digitalisering mogelijkheden om onze processen efficiënter te maken. Met behulp van robotica en kunstmatige intelligentie kunnen we met hetzelfde aantal mensen toch een goede dienstverlening blijven realiseren. Door wat kan te digitaliseren, kan de tijd die daarmee bespaard wordt worden ingezet voor noodzakelijk maatwerk en persoonlijk contact.

Impact van digitalisering op onze uitvoering

De impact van digitalisering strekt zich uit verder dan onze dienstverlening; het ondersteunt ook de realisatie van onze ambities. Als gemeente kunnen we hierdoor actief inspelen op stedelijke ontwikkelingen zoals urbanisatie en vergrijzing, en zo de leefbaarheid van de stad verbeteren.

Toegankelijkheid en ethiek

De voordelen van digitalisering zijn duidelijk, maar het brengt ook uitdagingen met zich mee. Het is cruciaal dat we onze inwoners betrekken bij deze ontwikkelingen, die een vraag naar digitale competenties en het maken van ethische afwegingen met zich meebrengen. Daarmee lijkt AI ook een kans om mensen die minder digitaal vaardig zijn te helpen in de steeds digitaler wordende wereld.

Krapte op de arbeidsmarkt en aantrekken personeel

De arbeidsmarkt kampt met grote tekorten, waardoor gemeenten meer openstaande vacatures hebben dan beschikbare werkzoekenden. Ook de ambtelijke organisatie van de gemeente Breda ondervindt de impact van deze trend. Ook al lukt het nog vaak om vacatures te vervullen, toch is er een grotere vraag dan aanbod. We verwachten dat het tekort aan gekwalificeerd personeel de komende jaren zal groeien. Bovendien wordt de concurrentie op arbeidsvoorwaarden, zowel binnen de overheid als tussen de overheid en het bedrijfsleven, steeds groter. Dit kan op termijn consequenties hebben voor het uitvoeren van onze ambities.

2. VERTALING NAAR ACTIES

Onze ambtelijke organisatie zet zich dagelijks in om een goede dienstverlening te bieden aan inwoners, bedrijven en instellingen, en om onze beleidsdoelen te realiseren. Ook de gemeente wordt geconfronteerd met beperkte middelen en capaciteit. Dit vereist van ons, het college en de raad, dat we duidelijke keuzes maken, prioriteiten vaststellen en onderscheid maken tussen hoofd- en bijzaken. Op deze manier kunnen we het ambtelijke apparaat in staat stellen om ons effectief te adviseren en zorgen we met onze besluitvorming voor een heldere koers bij de uitvoering van taken en het behalen van onze doelen.

Onevenwichtigheid in onze organisatie

We hebben de afgelopen jaren gezien dat onze begroting groeit, doordat het Rijk meer taken bij gemeenten neerlegt. Deze middelen zorgen vooral voor een groei van de primaire processen. Overhead en bedrijfsvoering groeien onvoldoende mee.

Daarmee raakt de organisatie uit balans. Want mensen moeten ook aangestuurd worden door teamleiders, moeten kunnen beschikken over telefoon en laptop. Daarnaast moeten ook onze ICT-systemen meegroeien, als het gaat om licenties en cloudruimte en beheer van bijvoorbeeld applicaties. Daarnaast blijven de eisen op het gebied van privacy en gegevensbescherming toenemen.

Taakstelling

In deze kadernota hebben we op inhoud scherpe keuzes gemaakt om met beperkte middelen en mensen onze dienstverlening te kunnen uitvoeren en ambities te kunnen blijven realiseren. Naast deze keuzes op inhoud zetten we ook een extra taakstelling op de organisatie. De opdracht die we meegeven is om in kaart te brengen waar het in dienstverlening en realisatie efficiënter, minder of anders kan.

De komende jaren zien we voor de ambtelijke organisatie een drietal aandachtsgebieden voor ons:

Effectiviteits- en efficiëntieslag

In een wereld die continu verandert, is een flexibele organisatie die integraal denkt en handelt en zich op de toekomst richt, essentieel. We zetten het organisatieontwikkelprogramma FIT de komende jaren verder voort, blijven inzetten op leren en ontwikkelen, brengen onze basis verder op orde. Dit betekent dat we in programma 1 tot en met 4 gaan kijken waar we het met minder kunnen doen, om deze middelen te gebruiken in onze bedrijfsvoering. Bijvoorbeeld door het verschuiven van taken en het herindelen van werkzaamheden. Het is onvermijdelijk dat de uitkomsten hiervan zich ook zullen doorvertalen in de uitvoering van ons beleid. Daarbij blijven arbeidsplaatsen behouden, maar kan de inhoud van ons werk wel veranderen.

Robotisering en digitalisering

Technologische ontwikkelingen gaan razendsnel. De komende jaren bewegen wij daarop verder mee. We zetten in op het versnellen van digitalisering en robotisering om onze dienstverlening verder te verbeteren en onze ambities van de groeiende stad te kunnen realiseren. We stellen een fonds beschikbaar om digitale transformaties binnen de organisatie te stimuleren en kansen te benutten die onze effectiviteit verhogen.

Aantrekkelijk werkgeverschap

Het zijn en blijven van een aantrekkelijke werkgever betekent meer dan alleen goede arbeidsvoorwaarden bieden. Het gaat ook om voldoende aandacht vanuit het management, ontwikkelingskansen en kwalitatief goede opleidingen, wat vooral voor de jongere generaties essentieel is. Verder is het van belang dat we onze huidige medewerkers gemotiveerd houden door ze de ruimte te geven om kansen te grijpen die zich voordoen. Tot slot worden secundaire arbeidsvoorwaarden steeds belangrijker bij het maken van carrièrekeuzes. We vinden het belangrijk om een aantrekkelijk werkgever te zijn en willen in de begroting ook de effecten van de laatste CAO definitief verwerken.

3. KADERS VOOR BEGROTING 2025

1. **Organisatie-ontwikkelprogramma:** We zetten onze inzet voor het organisatieontwikkelingsprogramma FIT voort om te verzekeren dat onze ambtelijke organisatie zowel nu als in de toekomst flexibel, integraal en toekomstgericht is.
2. **Fonds digitale transformaties:** We stellen een fonds beschikbaar om digitale transformaties binnen de ambtelijke organisatie te faciliteren die onze effectiviteit zullen verhogen.
3. **Investeren in aantrekkelijk werkgeverschap:** Om als aantrekkelijke werkgever competitief te blijven op de arbeidsmarkt, zullen we het komende jaar strategische keuzes moeten maken die hieraan bijdragen.

4. **Taakstelling organisatie:** We stellen een organisatiebrede taakstelling vast waarmee we de gemeentedirectie opdragen om besparingen mogelijk te maken.

Fotografie
TPJ Verhoeven Photography
Gemeente Breda

